



UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Culturele misverstanden in het voortgezet onderwijs : waar een (distincte) cultuur de regel raakt

Urem, D.

Publication date
2008

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Urem, D. (2008). *Culturele misverstanden in het voortgezet onderwijs : waar een (distincte) cultuur de regel raakt*. [, Universiteit van Amsterdam]. Universiteitsdrukkerij Technische Universiteit Eindhoven.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

INHOUDSOPGAVE

1.	Het recht in de Nederlandse multiculturele samenleving: het oog gericht op onderwijs	1
1.1	Veranderende samenleving	1
1.1.1	Recente veranderingen in een multiculturele samenleving	2
a)	Politiek debat over de multiculturele samenleving	4
1.2	Veranderend recht	5
1.2.1	Recht en (distincte) cultuur	5
a)	Familierecht en distincte cultuur	7
b)	Strafrecht en distincte cultuur	9
c)	Sociaalzekerheidsrecht en distincte cultuur	10
1.3	Veranderend onderwijs	13
1.3.1	Openbaar en bijzonder onderwijs	14
1.3.2	Onderwijsrecht en distincte cultuur	16
1.4	De opzet van dit boek	18
2.	De theoretische grondslag van het onderzoek	20
2.1	Kader van het onderzoek	20
2.1.1	Gemeenschap en ‘distincte’ gemeenschap	20
2.1.2	De sterke en de zwakke vorm van pluralistische legaliteit	21
2.1.3	Dit onderzoek	22
2.2	Focus van de studie: de ‘ <i>street-level bureaucrats</i> ’ en het individuele beslissingsproces van de docent	24
2.3	De theorie van Lipsky: de praktijk van <i>street-level bureaucrats</i>	26
2.3.1	Street-level bureaucrats: uitvoerende medewerkers	23
2.3.2	<i>Street-level bureaucrats</i> : de relatie met hun bazen (managers)	27
a)	Implicaties voor de multiculturele praktijk op scholen	28
2.3.3	<i>Street-level bureaucrats</i> : hun relatie met cliënten	29
a)	Cliënten	31
b)	Implicaties voor de multiculturele praktijk op scholen	32
2.3.4	<i>Street-level bureaucrats</i> : gedragspatronen in de praktijk	32
a)	Implicaties voor de multiculturele praktijk op scholen	33
2.4	De theorie van Knegt over ambtelijke regeltoepassing: de sociale praktijk van de normatieve orde op school	33
2.4.1	De redelijkheid van ambtelijke beslissingen: de reden (‘ratio’) van een regel	34
a)	Implicaties voor de bureaucratische praktijk (op scholen)	35
2.4.2	Drie stijlen (routines) van ambtelijke regeltoepassing	36
a)	Implicaties voor de multiculturele praktijk op scholen	36
2.4.3	Een invulling van de redelijkheid van ambtelijke beslissingen	37
2.5	Typen van legaliteit	38
2.5.1	Formele legaliteit	39
2.5.2	Compensatie-legaliteit	40
2.5.3	Forum-legaliteit	42
2.5.4	Legaliteiten samenvattend: verschillen en tegenstellingen	46
2.6	De betekenis van regels voor het gedrag van <i>street-level bureaucrats</i>	49
2.6.1	Interpretatieve sociologie: sociale regels	49
a)	Sociale regels	49
2.6.2	De externe benadering	50
2.6.3	De interpretatieve (interne) benadering	51
2.6.4	Definitiemacht: vaste betekenisregels of autoritair vastgestelde regels	53
a)	Delen van definitiemacht: de flexibele-interne benadering	54
2.6.5	Paradox van de interpretatieve sociologie	55
2.6.6	De paradox als achtergrond van dit onderzoek	56

3.	Probleemstelling, methode en verloop van het onderzoek	62
3.1	Probleemstelling	62
3.2	Methode en verloop van het onderzoek	64
3.2.1	Het kwalitatief onderzoek	65
3.2.2	Wijze van gegevensverzameling	68
a)	Interviewen als methode van gegevensverzameling	68
b)	De sampling	70
3.2.3	Het verloop van het onderzoek	72
a)	Het aanvankelijke onderzoeksvoorstel	73
b)	Het Pilot-onderzoek	76
c)	De bevindingen van het pilot-onderzoek	85
d)	De onderzoeksbegeleidingsgroep: conclusies van de besprekingen	90
e)	Hoofdonderzoek: de eerste fase	94
f)	Hoofdonderzoek: de tweede fase	97
4.	Multiculturaliteit in de klas	99
4.1	Inleiding	99
4.2	Regelvorming en regeltoepassing	101
4.2.1	Soorten van regels in de onderwijspraktijk	102
4.2.2	Procedures	108
4.3	<i>Classroom management</i>	109
4.3.1	De verhouding met leerlingen: orde en controle in de klas	109
4.3.2	De persoonlijke beoordeling en behandeling van leerlingen met een andere etnische en/of culturele achtergrond	114
4.4	Onenigheden, culturele misverstanden en culturele conflicten op school	116
4.4.1	Aanvragen voor verlof voor een religieuze feestdag	117
4.4.2	Het weigeren om deel te nemen aan schoolactiviteiten en aan onderdelen van het schoolprogramma	120
a)	Schoolactiviteiten: Viering van Sinterklaas en Kerst	120
b)	Onderwijsprogramma's: werkweek en excursie	121
c)	Onderwijsprogramma's: zwemles	124
4.4.3	Culturele misverstanden met betrekking tot identiteitsuitingen	126
a)	Hoofd- en lichaamsbedekkingen	126
b)	Het gebruik van moedertaal en 'straattaal'	130
4.5	Samenvatting van en conclusies uit de eerste fase van het onderzoek	132
5.	Nader onderzoek naar geselecteerde culturele misverstanden in de klas	136
5.1	Een Turkse leerlinge en de leerplicht	137
5.1.1	De situatie	137
5.1.2	Het verloop van de gebeurtenissen	137
5.1.3	Analyse en interpretatie van het gedrag van de docent	139
5.1.4	Interpretatie van het gedrag van Leerlinge A en van haar ouders	143
5.1.5	Afronding	145
5.2	De Jehova's getuige en de kerstboom	146
5.2.1	De situatie	146
5.2.2	Het verloop van de gebeurtenissen	147
a)	Het maken van kerstversieringen en het onderwijsprogramma	148
5.2.3	Analyse en interpretatie van het gedrag van de docente	148
5.2.4	Interpretatie van het gedrag van de vader en van Leerling B	152
5.2.5	Afronding	153
5.3	Blote scènes in een film en de schaamte van islamitische meiden	155
5.3.1	De situatie	155
a)	De gevolgen van de komst van nieuwe leerlingen (culturen) op school	156
5.3.2	Het verloop van de gebeurtenissen	157
5.3.3	Analyse en interpretatie van het gedrag van de docente	158
5.3.4	Interpretatie van het distincte gedrag van de islamitische vrouwelijke leerlingen	163
5.3.5	Afronding	165

5.4	Een islamitische leerlinge en de les voortplanting	166	
5.4.1	De situatie	166	
5.4.2	Het verloop van de gebeurtenissen	167	
5.4.3	Analyse en interpretatie van het gedrag van de docente	168	
5.4.4	Interpretatie van het distincte gedrag van de islamitische vrouwelijke leerlingen	174	
5.4.5	Afronding	174	
5.5	Ja, juffrouw, maar de meester is homo!	177	
5.5.1	De situatie	177	
5.5.2	Het verloop van de gebeurtenissen	178	
5.5.3	Analyse en interpretatie van het gedrag van de docente	178	
5.5.4	Interpretatie van het gedrag van de jonge Marokkaan	183	
5.5.5	Afronding	184	
5.6	Waarom vasten moslims?	186	
5.6.1	De situatie	186	
5.6.2	Het verloop van de gebeurtenissen	187	
5.6.3	Analyse en interpretatie van het gedrag van de docent	187	
5.6.4	Interpretatie van het gedrag van de twee Surinaams-hindoestaanse jongens en van het Marokkaanse meisje	190	
5.6.5	Afronding	192	
5.7	Meester, U discrimineert!	193	
5.7.1	De situatie	193	
5.7.2	Het verloop van de gebeurtenissen	194	
5.7.3	Interpretatie en analyse van het gedrag van de docent	195	
5.7.4	Een interpretatie van het gedrag van de jonge Marokkaan	200	
5.7.5	Afronding	201	
5.8	Dat moet je niet bij mij doen!	203	
5.8.1	De situatie	203	
5.8.2	Het verloop van de gebeurtenissen	203	
5.8.3	Interpretatie en analyse van het gedrag van de docente	204	
a)	Het omgaan met de twee vrouwelijke leerlingen	204	
b)	Het omgaan met Leerling H	205	
5.8.4	Interpretatie van het gedrag van Leerling H	210	
5.8.5	Afronding	212	
5.9	Met een lange broek gymmen... Bij mij mag dat!	214	
5.9.1	De situatie	214	
5.9.2	Het verloop van de gebeurtenissen	215	
5.9.3	Analyse en interpretatie van het gedrag van de docent	215	
5.9.4	Interpretatie van het gedrag van de vier Marokkaanse vrouwelijke leerlingen	220	
5.9.5	Afronding	223	
6.	Een alternatieve theoretische benadering: eigen regels		227
6.1	Opbouw van de orde in de klas	227	
6.2	Wat kunnen docenten bedoelen als ze het over regels hebben	230	
6.2.1	Eigen regels	232	
7.	Conclusie		234
8.	Bijlagen		240
9.	Literatuur		248
10.	Summary		253
11.	Samenvatting		258